

שְׂיוֹסֵף גַּם כֵּן בְּכוֹר שְׁנוּטֵל שְׁנֵי חֻלְקִים.

בא וְרָאה, בַּעֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת שֶׁבְּמִשְׁנֵה תּוֹרָה כְּתוּב, (דברים כד) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וַיִּפְדֶּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם. כֹּאֵן מִלְּמַדְתָּ אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה סוּד עֲלִינוֹן, שְׁהָרִי הַצַּדִּיק הַהוּא שְׁנִמְכָּר חֵי לְעֶבֶד בְּמִצְרַיִם וְחָלְלוּ (וְרָא) אוֹתוֹ, לְעַמְתּוֹ הוּא זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. וּמִשּׁוּם כֶּף אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: בְּכַקְשָׁה מִכֶּם הָיוּ זוֹכְרִים הַצַּדִּיק הַהוּא שְׁנִמְכָּר עַל יְדֵיכֶם וְהָיָה לְעֶבֶד בְּמִצְרַיִם, וּבְאוֹתוֹ הַחֲטָא נִגְזַר עֲלֵיכֶם לְהַשְׁתַּעֲבֵד בְּכֶם בְּמִצְרַיִם וּלְכַפֵּר הַחֲטָא הַהוּא שֶׁמְכַרְתֶּם אוֹתוֹ. שְׁמְרוּ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וְיִתְכַפֵּר לָכֶם, שְׁהָרִי יוֹם הַשַּׁבָּת כְּנִגְדּוֹ הוּא, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ בְּסוּד הָאֲמוּנָה. יוֹם רֵאשׁוֹן כְּנִגְדַּ אֲבָרָהֶם, הוּא שְׁפָתוֹב (תהלים נב) חֶסֶד אֵל כֹּל הַיּוֹם. יוֹם שְׁנֵי כְּנִגְדַ יִצְחָק, וּמִשּׁוּם כֶּף יוֹשֵׁב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדוֹן הָעוֹלָם. יוֹם שְׁלִישִׁי כְּנִגְדַ יַעֲקֹב, שֶׁהוּא קוֹ אֲמָצְעִי, וּמִשּׁוּם כֶּף כְּתוּב בּוֹ בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית יָקוּוּ הַמַּיִם.

יוֹם רְבִיעִי כְּנִגְדַ דָּוִד, שֶׁכְּתוּב בּוֹ (בראשית א) יְהִי מְאֹרֶת, מְאֹרֶת חֶסֶד. שְׁהָרִי כְּנִסְתַּ יִּשְׂרָאֵל אֵין לָהּ אוֹר מִשְׁלָה, אֲלֵא מֵה שְׁנַתָּן לָהּ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק, כֶּף גַּם דָּוִד כְּתוּב בּוֹ עֲנִי וְאֲבִיוֹן, וְאֵין חַיִּים אֲלֵא מֵה שְׁנַתָּן לוֹ מִמִּיּוֹ שֶׁל אָדָם הַרְאשׁוֹן שֶׁבָּעִים שְׁנָה. יוֹם חֲמִישִׁי כְּנִגְדַ מִשָּׁה. יוֹם שְׁשִׁי כְּנִגְדַ אֶהְרֹן, וְאֵלוֹ שֶׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁל מַעֲלָה הֵם שְׁרִמּוּזִים בְּפִסּוּק (דברי הימים-א כט) לָךְ ה' הַגְּדִלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנִּצְחָח וְהַהוֹדָה כִּי לֵאלֹהֵינוּ חוֹלְקֵיהוֹן דְּצַדִּיקֵי אֵי.

לְקִיּוּמָא עֲלִמִין כְּלַהוֹן (כְּלַהוֹ). וְעַל דָּא שַׁבְּתָא כְּלָלָא (כְּלָל) דַּעֲשֶׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, בְּגִין דִּיוֹסֵף נָמִי בּוֹכְרָא דְנִטִּיל תְּרִין חוֹלְקִין.

הא חֲזִי בְּדְבָרוֹת מִשְׁנֵה תּוֹרָה כְּתוּב (דברים ט"ו) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וַיִּפְדֶּךָ יי אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם, הֵכָא אוֹלִיף לֹון אוֹרִייתָא רְזָא עֲלָאָה. דְּהָא הַהוּא צַדִּיקָא דְאִזְדָּבֵן חַיִּים לְעֶבְדָא בְּמִצְרַיִם וְאֲחִילוֹ (דְּחֵלִי) לֵיה, לְקַבְּלִיה אִיהוּ זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת.

וּבְגִין כֶּף אָמַר לֹון קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, בְּבַעוּ מִנְכוֹן הוּוּ דְכִרִין הַהוּא צַדִּיקָא דְאִזְדָּבֵן עַל יְדֵיכוֹ וְהוּוּ לְעֶבְדָא בְּמִצְרַיִם, וּבַהֲהוּא חוּבָה אֲתַגְזֹר עֲלֵיכוֹ לְאַשְׁתַּעֲבָדָא בְּכוֹ בְּמִצְרַיִם, וּלְכַפֵּרָא הַהוּא חוּבָה דְזַבִּינְתוֹן לֵיה. נְטְרוּ יוֹמָא דְשַׁבְּתָא וַיִּשְׁתַּבֵּיך לְכוֹן, דְּהָא יוֹמָא דְשַׁבְּתָא לְקַבְּלִיה אִיהוּ, כְּדִאוֹקִימְנָא בְּרְזָא דְמַהִימְנוּתָא.

יּוֹמָא קְדָמָאָה לְקַבְּלִיה דְאֲבָרָהֶם, הַהוּא דְכְּתוּב (תהלים נ"ב) חֶסֶד אֵל כֹּל הַיּוֹם. יוֹמָא תְּנִינָא לְקַבְּלִיה דְיִצְחָק, וּבְגִין כֶּף יְתִיב קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִידָן עֲלִמָא. יוֹמָא תְּלִיתָאָה לְקַבְּלִיה דְיַעֲקֹב דְאִיהוּ קוֹ אֲמָצְעִי, וּבְגִין כֶּף כְּתוּב בֵּיה בְּעוֹבְדָא דְבְּרֵאשִׁית יָקוּוּ הַמַּיִם.

יּוֹמָא רְבִיעָאָה לְקַבְּלִיה דְדָוִד, דְכְּתוּב בֵּיה (בראשית א) יְהִי מְאֹרֶת, מְאֹרֶת חֶסֶד דְּהָא כְּנִסְתַּ יִּשְׂרָאֵל לִית לָהּ נַהוּרָא מְדִילָהּ, אֲלֵא מֵה דְאֲתִייהִיב לָהּ עַל יְדֵי דְצַדִּיק, הֵכִי נָמִי דָּוִד כְּתוּב בֵּיה עֲנִי וְאֲבִיוֹן, וְלִית חַיִּים אֲלֵא מֵה דְאֲתִייהִיב לֵיה מִיוֹמֵי דְאָדָם קְדָמָאָה שְׁבָעִין שְׁנִין. יוֹמָא חֲמִישָׁאָה לְקַבְּלִיה דְּמִשָּׁה. יוֹמָא שְׁתִּיתָאָה לְקַבְּלִיה דְאֶהְרֹן. וְאֵינוֹן שֶׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית דְלְעִילָא אֵינוֹן דְרְמִיזִין בְּקִרְא (דברי הימים א כ"ט) לָךְ ה' הַגְּדִלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנִּצְחָח וְהַהוֹדָה כִּי לֵאלֹהֵינוּ חוֹלְקֵיהוֹן דְּצַדִּיקֵי אֵי.

בְּסוּד זֶה הִגְדַּלְהָ בְּסוּד שֶׁל
אֲבָרְהָם. הַגְּבוּרָה - בְּסוּד שֶׁל
יִצְחָק, וְהַתְּפָאֵרֶת - בְּסוּד שֶׁל
יַעֲקֹב. הַנְּצִיחַ - חֵלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה.
הַהוֹד - חֵלְקוֹ שֶׁל אֶהְרֹן. כִּי כ"ל
- (כַּנְגֵד) כַּנְגֵדוֹ חֵלְקוֹ שֶׁל יוֹסֵף.
הַמְּמַלְכָה - חֵלְקוֹ שֶׁל דָּוִד. וְיוֹסֵף
נִקְרָא שֶׁבֶת לְמַטֵּה, כַּנְגֵד צְדִיק חַי
הָעוֹלָמִים שֶׁנִּקְרָא שֶׁבֶת לְמַעְלָה,
וּמְשׁוּם כֶּף פְּתוּב (דְּבָרִים ה) עַל כֵּן
צוּף ה' אֶלְהִיךָ.

בֹּא וּרְאֵה, כַּאֲשֶׁר רָצוּ יִשְׂרָאֵל
לְכַבֵּשׁ לְאַרְץ כְּנַעַן, הִקְיִפוּ אוֹתָהּ
שֵׁשֶׁה יָמִים, (פַּעַם) אַחַת בְּכָל יוֹם,
כַּנְגֵד אוֹתָם צְדִיקֵי אֲמַת שְׁעָלֵיהֶם
עוֹמְדֵי הָעוֹלָם, וּבִיּוֹם הַשְּׂבִיעִי
שִׁבְעַת פְּעָמִים כַּנְגֵד יוֹם הַשֶּׁבֶת,
שֶׁהוּא כַּנְגֵד הַצְּדִיק שֶׁהוּא זֶן לְהֵם
וּמְקִיָּם אוֹתָם, שְׁכַתוּב (מְשָׁלֵי ט)
חֲצָבָה עֲמוּדֵיהָ שְׁבַעָה, וְכַתוּב (שם)
וְצְדִיק יִסוּד עוֹלָם, הוּא יִסוּד
וְעָקֵר שֶׁל כָּל אֱלוֹי הַצְּדִיקִים. וְאִם
לֹא זְכוּתָם שֶׁל הַצְּדִיקִים, לֹא הָיוּ
יְכוֹלִים לְכַבֵּשׁ אוֹתָהּ. זֶהוּ שְׁכַתוּב
(דְּבָרִים ט) לֹא בְּצַדִּיקְתָּךְ וּבְיִשְׁרָרְךָ לְכַבֵּד
וְגו' וּלְמַעַן הַקִּים אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
נִשְׁבַּע ה' לְאַבְרָהָם. כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ
(שְׁמוֹת ב), בְּסוּד שֶׁל הַנְּצִיחַ שְׁאֲחֻז
בְּהַ מֹשֶׁה וּמִשְׁפִּיעַ לָהּ. שְׁהָרִי
מֹשֶׁה הָיָה מְכַבֵּד לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא בַתּוֹרָה.

בֹּא וּרְאֵה, אִם לֹא הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה
עַל יְדֵי שֶׁל מֹשֶׁה הַנְּבִיא הַגְּדוֹל,
לֹא הָיוּ יוֹדְעִים בְּנֵי אָדָם לְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְלֹא הָיוּ מְכַבְּדִים אוֹתוֹ,
שְׁהָרִי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה לוֹמְדֵי כֵּן
אָדָם עֲבוֹדֶת קוֹנוֹ וּמְכַבְּדֵי אוֹתוֹ
לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִפְּנֵי כֵּן כַּבֵּד
אֶת אָבִיךָ הוּא כַּנְגֵד מֹשֶׁה.

דְּבָר אַחֵר כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ - זו
תּוֹרָה שְׁכַתוּב. וְאֶת אִמְךָ - זו
תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה. שְׁכָמוּ שְׁאֲבָא

בְּרֹזָא דָא הִגְדַּלְהָ בְּרֹזָא דְאַבְרָהָם. הַגְּבוּרָה
בְּרֹזָא דְיִצְחָק וְהַתְּפָאֵרֶת בְּרֹזָא
דְיַעֲקֹב. הַנְּצִיחַ חוּלְקָא דְמֹשֶׁה. הַהוֹד
חוּלְקָא דְאֶהְרֹן. כִּי כ"ל (לְכַבֵּל) לְקַבְּלִיהַ חוּלְקָא
דְיוֹסֵף. הַמְּמַלְכָה חוּלְקִיהַ דְדָוִד. וְיוֹסֵף שֶׁבֶת
אֲקָרִי לְתַמָּא לְקַבֵּל צְדִיק חַי עַלְמִין, דְאַקָרִי
שֶׁבֶת לְעִילָא וּבְגִין כֶּף פְּתוּב (דְּבָרִים ה) עַל כֵּן צוּף
יְי אֶלְהִיךָ.

תָּא חֲזִי, כַּד בְּעוּ יִשְׂרָאֵל לְמַכְבֵּשׁ לְאַרְעָא
דְכְנַעַן אֲקִיפוּ לָהּ שִׁיתָא יוֹמִין. (זְמַנָּא) חֲדָא
בְּכָל יוֹמָא, לְקַבֵּל אֵינּוּן זְפָאֵי קְשׁוּט דְעַלְיֵהוּן
מְתַקִּיִּים עַלְמָא. וּבִיּוֹמָא שְׂבִיעָאָה, שִׁבְעַת זְמַנִּין,
לְקַבֵּל יוֹמָא דְשֶׁבֶתָא, דְאִיהוּ לְקַבֵּל צְדִיק
דְאִיהוּ זֶן לְהוּ וּמְקִיִּים לְהוּ דְכַתִּיב (מְשָׁלֵי ט) חֲצָבָה
עֲמוּדֵיהָ שְׁבַעָה. וְכַתִּיב (מְשָׁלֵי י) וְצְדִיק יִסוּד
עוֹלָם, אִיהוּ יִסוּדָא וְעִיקְרָא דְכָל אֵינּוּן זְפָאִין.
וְאִי לֹאוּ זְכוּתֵהוּן דְצְדִיקֵיהֶם, לֹא הוּוּ יְכַלִּין
לְמַכְבֵּשָׁהּ. הָדָא הוּא דְכַתִּיב (דְּבָרִים ט) לֹא
בְּצַדִּיקְתָּךְ וּבְיִשְׁרָרְךָ לְכַבֵּד וְגו' וּלְמַעַן הַקִּים אֶת
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לְאַבְרָהָם. (שְׁמוֹת ב) כַּבֵּד אֶת
אָבִיךָ, בְּרֹזָא דְנְצִיחַ דְאַחִיד בְּהַ מֹשֶׁה וְנִינִק לָהּ.
דְהָא מֹשֶׁה הָוָה מוֹקִיר לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
בְּאוּרִייתָא.

תָּא חֲזִי, אִי לֹאוּ אוּרִייתָא דְאַתִּיְהִיבַת עַל יְדוּי
דְמֹשֶׁה נְבִיאָה רַבָּה, לֹא הוּוּ יְדַעִין בְּנֵי
נְשָׂא לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְלֹא הוּוּ מוֹקִירִין לִיהַ.
דְהָא עַל יְדָא דְאוּרִייתָא אוּלִיף בְּרַ נֶשׁ פּוּלְחָנָא
דְמֵאֲרִיָּה וְאוֹקִיר לִיהַ לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.
וּבְגִין כֶּף פְּתוּב אֶת אָבִיךָ, לְקַבְּלִיהַ דְמֹשֶׁה
אִיהוּ.

דְבָר אַחֵר, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ, דָא תּוֹרָה שְׁכַתוּב.
וְאֶת אִמְךָ, דָא תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה. דְכָמָה

דְאַבָּא יְהִיב שְׁפַע לְאִימָא, הִכִּי נִמְי תּוֹרָה שְׁכַתוּב יְהִיב שְׁפַע לְתּוֹרָה שְׁבַעַל